

науково обґрунтованих розрахунків виробничих витрат, пов'язаних з виробництвом продукції

Література

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : URL: <http://buhgalter911.com>.
2. Вахрушина М.А. Бухгалтерский управленческий учет : учеб. пособие. М.: ЗАО «Финстатинформ», 2000. 359 с.
3. Аврова И.А. Управленческий учет: навч. пособ. М.: Бератор-паблишинг, 2007. 324 с.

Оксана Хаблюк

Тернопільський національний економічний університет

СУТЬ ТА МІСЦЕ АУДИТУ ЕФЕКТИВНОСТІ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО АУДИТУ

Інтеграція України у європейське співтовариство та сучасні тенденції розвитку економіки вимагає нових підходів до організації та проведення державного фінансового контролю за використанням бюджетних коштів.

Виникнення та впровадження аудиту ефективності в системі державного фінансового контролю України обумовлені необхідністю контролювати цільовий характер державних видатків та оцінювати їх результативність.

За останні роки аудит ефективності одержав широкий розвиток та розповсюдження в більшості країн світу і в даний час стає переважаючим видом контролю виконання державного бюджету.

Слід зазначити, що в українському законодавстві, а саме у Постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм» подано наступне визначення: «Аудит ефективності – це форма державного фінансового контролю, яка спрямована на визначення ефективності використання бюджетних коштів для реалізації запланованих цілей та встановлення факторів, які цьому перешкоджають. Аудит ефективності здійснюється з метою розроблення обґрунтованих пропозицій щодо підвищення ефективності використання коштів державного та місцевих бюджетів у процесі виконання бюджетних програм» [1].

Законодавством також визначено суть аудиту ефективності як «встановлення фактичного стану справ та надання оцінки щодо своєчасності і повноти бюджетних надходжень, продуктивності,

результативності, економності використання бюджетних коштів їх розпорядниками та одержувачами, законності, своєчасності і повноти прийняття управлінських рішень учасниками бюджетного процесу, стану внутрішнього контролю розпорядників бюджетних коштів» [2].

Аудит ефективності є перевіркою діяльності органів державної влади, одержувачів державних коштів, підприємств, установ і організацій, які використовують державне і комунальне майно, з метою визначення ефективності використання державних фінансових ресурсів і майна.

Даний аудит передбачає: а) контроль економного використання організацією, яка перевіряється, державних коштів, витрачених на досягнення конкретних результатів її діяльності; б) контроль продуктивності використання організацією трудових, фінансових та інших ресурсів у процесі виробничої й іншої діяльності, а також використання інформаційних систем і технологій; в) контроль результативності діяльності організації, яка перевіряється [3].

Процес організації та проведення аудиту ефективності дещо подібний до аналогічного процесу фінансового аудиту. Проте, аудит ефективності, на відміну від традиційного фінансового аудиту, дозволяє отримати незалежну думку за результатами оцінки інформації щодо рівня ефективності використання державних фінансових ресурсів при виконанні державних програм (проектів), виявлення чинників, які перешкоджають досягненню максимального результату та обґрунтування пропозицій щодо підвищення ефективності використання державних фінансових ресурсів [4]

Аудит ефективності відрізняється від перевірок цільового характеру витрачання державних коштів. Він здійснює комплексний аналіз причин неефективного використання державних коштів на основі рекомендацій щодо вдосконалення бюджетного процесу, чинного законодавства та всієї економічної політики держави. Бюджетна система повинна бути орієнтована не просто на освоєння державних коштів, а на досягнення конкретного і точного результату, при цьому в даній системі здійснюється зв'язок ресурсного забезпечення бюджетної організації з підсумками її діяльності.

Слід зазначити, що при розробці конкретних заходів по створенню можливостей використання аудиту ефективності виникають причини, які стримують його запровадження. До таких причин відносяться:

– наявність значного обсягу фінансових порушень, нецільового, напівкримінального використання коштів, що обумовлює першочерговість вирішення саме цих проблем;

– відсутність законодавчо відпрацьованої системи державного фінансового контролю, з чітким визначенням функцій і повноважень органів контролю;

– обмеження в законодавчо-правовому плані функцій Рахункової палати, тобто її можливості в реалізації аудиту ефективності.

Зазначимо, що в даний час в практиці контрольної діяльності переважно здійснюється процес виявлення порушень та значно менше уваги приділяється оцінці ефективності використання коштів, покращення діяльності та витрачання ресурсів. Це означає, що аудиторські перевірки, незалежно від використовуваних підходів, повинні бути орієнтовані на те, щоб надати потенційний вплив на діяльність організацій або використання ресурсів. Аудит, який не відповідає на питання «що робити?», на сьогоднішній день стає все менш затребуваним. Завдання орієнтованого на ефективність аудиту головним чином полягає в оцінці результатів, досягнутих по відношенню до планів.

Слід зазначити, що суб'єктами аудиту ефективності в Україні виступають органи, які займаються завданнями проведення аудиту ефективності, тобто державні органи, наділені відповідними повноваженнями, а також підконтрольні суб'єкти: розпорядники бюджетних коштів, відповідальні виконавці державно-бюджетних програм. Так, в Україні органами, на які покладено повноваження здійснювати аудит ефективності, є Рахункова палата України та Державна аудиторська служба.

З огляду на актуальність цієї проблеми в умовах певної напруженості з фінансуванням багатьох важливих статей бюджету, сьогодні основна увага повинна приділятися контролю ефективності бюджетних витрат, а також існує необхідність коригування окремих напрямів вказаних витрат.

Структурно аудит ефективності в системі державного фінансового контролю включає аудит ефективності бюджетного процесу в цілому і аудит ефективності бюджетних витрат за конкретними статтями.

Функціонально аудит ефективності розширює рамки традиційного контролю та обліку в плані загальних оцінок формального спрямування фінансових коштів з орієнтацією на контроль за досягненням конкретних цілей при їх витрачання. Даний вид контролю має ширші завдання в порівнянні з аудиторськими перевітками правильності витрачання коштів, економії та результативності витрат. Він також може включати в себе контроль фінансової звітності та правильне використання ресурсів. Слід зазначити, що результати проведеного аудиту ефективності діяльності можуть відображатися не тільки у вигляді звіту, але і в інших формах, наприклад, у вигляді рекомендацій щодо впровадження найкращих методів практичної роботи. Аналіз сучасної системи державного фінансового контролю дозволяє зробити висновок про те, що спроби оцінки ефективності використання коштів носять фрагментарний характер, що обумовлено складними умовами в економіці країни і процесами бюджетного регулювання. Дані труднощі пов'язані з тим, що

на даний час пріоритетними поки є не оцінка ефективності витрачання коштів, а процес розподілу ресурсів, реальність доведення їх до споживачів, недопущення процесів їх розкрадання та кримінального використання.

Література

1. Про затвердження Порядку проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм. Постанова Кабінету Міністрів України від 10 серпня 2004 р. №1017 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1017-2004-п>
2. Про Рахункову палату: Закон України від 02.07.2015 р. №576-VIII URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/576-19>
3. Будник Л.А., Голяш І.Д. Класифікація державного аудиту. Економіка та суспільство. 2016. №2. С. 661-665.
4. Пожар Т.О. Аудит ефективності як перспективний напрямок державного фінансового контролю. Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах СНД : зб. наукових праць XVIII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Переяслав-Хмельницький, 2013. С.71-73
5. Хаблюк О.А., Будник Л.А. Суть аудиту ефективності та зарубіжний досвід його становлення. Галицький економічний вісник. 2013. №4(43). С. 151–158.

Надія Хорунжак

Тернопільський національний економічний університет

АУДИТ І АУДИТОРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ: ЯКІСНИЙ ТРЕНД ЯК УМОВА РОЗВИТКУ

Розвиток аудиторської діяльності в Україні й світі свідчить, що до аудиторів з боку користувачів сьогодні ставляться високі вимоги. Професіоналізм аудитора, якість його роботи, а також довіра споживачів аудиторських послуг до нього, є основними критеріями при виборі суб'єкта аудиту. В даний час, в системі нормативного регулювання аудиторської діяльності вже закладені певні механізми контролю якості аудиторської діяльності. Однак, незважаючи на встановлені законодавством про аудиторську діяльність основи контролю якості аудиту, слід зазначити, що на сьогоднішній день, практично відсутня ефективна дієва організаційна і методична база контролю якості аудиторської діяльності.

Серед сучасних науковців значний інтерес викликають питання забезпечення якості аудиту та аудиторської діяльності. Багато вчених розглядають цю проблему через призму стандартизації, здійснення